

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра словацької філології**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного
факультету

Юрій Бідзіля **Юрій БІДЗІЛЯ**

« 30 » *серпня* 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 5. ТЕОРЕТИЧНА ГРАМАТИКА СЛОВАЦЬКОЇ МОВИ

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень вищої освіти
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність	В11 Філологія
Предметна спеціальність (Спеціалізація)	В11.036 Філологія. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – словацька
Освітня програма	Словацька мова та література
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	словацька

Робоча програма навчальної дисципліни «**Теоретична грамати́ка словацької мови**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **В Культура, мистецтво та гуманітарні науки** спеціальності **В11 Філологія** предметної спеціальності (спеціалізації) **В11.036 Філологія. Слов'янські мови та літератури (переклад включно)**, перша – словацька освітньої програми «**Словацька мова та література**».

Розробники: Кесселова Я., професор, кандидат філологічних наук, лектор словацької мови та культури, Буднікова Л. Т., доцент, кандидат філологічних наук, доцент кафедри словацької філології

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри *словацької філології*

протокол № 8 від 27 червня 2025 р.

Завідувач кафедри Наталія ПЕТРИЦА

Схвалено науково-методичною комісією філологічного факультету

протокол № 9 від 30 червня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії Галина ШКУРКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 6	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 180	1	1
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6	1	1
	Лекції:	
	40	14
	Практичні (семінарські):	
	28	6
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	112	160

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Теоретична граматики словацької мови**» є ознайомлення студента з основними проблемами сучасної граматики словацької мови, розширення знань студентів про морфологію та синтаксис словацької мови, зосередження на специфіці різних видів розбору словацької мови, удосконалення практичних навичок знань словацької мови.

Відповідно до освітньої програми «Словацька мова та література», вивчення дисципліни «**Теоретична граматики словацької мови**» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких загальних (ЗК) компетентностей спеціальності (ЗК 03, ЗК 04, ЗК 06, ЗК 07) та фахових (ФК) компетентностей спеціальності (ФК01, ФК04):

ЗК03 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК04 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК06 Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК07 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ФК01. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

ФК04 Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вивчення навчальної дисципліни «**Теоретична граматики словацької мови**» не передбачає жодних передумов вивчення, оскільки вивчається на 1 курсі у 1 семестрі, не зазначено в структурно-логічній схемі освітньої програми.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Словацька мова та література», вивчення навчальної дисципліни «**Теоретична граматики словацької мови**» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.	ПРН02.
Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.	ПРН07.
Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.	ПРН09.
Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно	ПРН11.

опрацьованих даних.	
Дотримуватися правил академічної доброчесності.	ПРН12

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Теоретична граматики словацької мови»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
вміти вільно володіти українською та словацькою мовами, письмово та усно комунікувати цими мовами, презентувати результати досліджень українською та словацькою мовами;	ПРН02
вміти аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці;	ПРН07
знати типологічні характеристики граматичної будови сучасної словацької мови; теоретичні основи морфологічної та синтаксичної систем словацької мови; проблемні питання теоретичної граматики та шляхи їх вирішення, що пропонуються в рамках різних лінгвістичних шкіл та напрямів (традиційному, структурному, генеративному, когнітивному).	ПРН09
вміти розумітися на проблемних питаннях теоретичної граматики та висловлювати свою точку зору на те чи інше граматичне явище; аналізувати різноманітні джерела з теоретичної граматики словацької мови (підручники, монографії), аналізувати морфологічні та синтаксичні явища словацької мови; порівнювати та узагальнювати явища граматичного рівня словацької та рідної мов.	ПРН11
знати правила дотримання академічної доброчесності та дотримуватися її;	ПРН12

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

1. Написання рефератів.
2. Презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виконання практичних завдань; самостійна робота, виступи на практичних заняттях; індивідуальне, групове та фронтальне опитування. Методи поточного контролю: усний, письмовий, практичний, комп'ютерний і самоконтроль. Контроль самостійної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань на практичних заняттях, під час індивідуальних та групових консультацій тощо.

Форма модульного контролю: письмова модульна контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний екзамен.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Самостійна робота	Модуль а контроль на робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	20	50	100
5	5	5	5	5	5			

T1, T2, T3, T4, T5, T6 – теми.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Самостійна робота	Модуль а контроль на робота	Сума
T7	T8	T9	T10	T11	T12	20	50	100
5	5	5	5	5	5			

T7, T8, T9, T10, T11, T12 – теми.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	10	30	10	30
Презентація	1	10	1	10
Реферат	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

До модульного контрольного оцінювання допускаються всі студенти. При визначенні оцінки за модуль враховуються результати модульної контрольної роботи (МКР) та поточного контролю під час практичних занять, самостійної роботи.

МКР складається з двох блоків завдань.

Перший блок (1-30 балів) містить висвітлення теоретичних питань навчальної дисципліни.

Другий блок (1-20 балів) містить практичні завдання з морфології та синтаксису словацької мови.

Підсумкова оцінка за кожний модуль складається із суми балів за поточне оцінювання (50 б.) і результату модульної контрольної роботи (50 б.) Максимальна оцінка – 100 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали усі види обов'язкових практичних робіт, передбачених робочою

програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку принаймні до показника FX (≥ 35 балів) під час чергування викладача на кафедрі. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Відповідно до «**Положення про порядок та методик проведення семестрових (курсних) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті**» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання здобувачів оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який: - всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом; - вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; - засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою; - засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває; - вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; - самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який: - повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; - має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування; - під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який: - в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок; - вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; - опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який: - знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії; - виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок; - ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; - допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який: - володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який: виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який: - володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; - допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; - не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для заліку	Для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	зараховано
74-81	C	добре	зараховано
64-73	D	задовільно	зараховано
60-63	E	задовільно	зараховано
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Основи теоретичної граматики. Синтаксис словацької мови

Тема 1. Теоретична граMATика як наукова дисципліна.

Основні підходи до вивчення слова. Мова як система та структура. Мова та мовлення. Синтагматичні та парадигматичні відношення. Взаємодія граматики з іншими дисциплінами лінгвістичного курсу.

Тема 2. Основні граMATичні поняття словацької мови.

ГраMATичне значення. Типи граMATичних значень. ГраMATичні форми. Типи граMATичних форм. ГраMATична опозиція. ГраMATична категорія.

Тема 3. ГраMATичні класи слів у словацькій мові.

Поняття граMATичного класу слів. Різні підходи до класифікації слів. Принципи класифікації слів. Проблема службових частин мови. Міграційні процеси слів.

Тема 4. Синтаксичні поняття у словацькій мові.

Синтаксис як частина граматики. Основні синтаксичні поняття. Різні підходи до поняття синтаксису. Методи синтаксичних досліджень.

Тема 5. Поняття словосполучення у словацькій мові.

Поняття словосполучення. Типи синтаксичних відношень в словосполученні. Критерії класифікацій словосполучень. Проблема предикативного словосполучення.

Тема 6. Поняття речення у словацькій мові

Поняття речення. Різні підходи щодо поняття речення. Основні аспекти речення: структурний, семантичний, прагматичний.

Модуль 2

Морфологія словацької мови

Тема 7. Іменник як частина мови.

Загальна характеристика іменника. Морфологічні та синтаксичні характеристики іменника. Проблема категорії роду. Категорія відмінка. Категорія числа.

Тема 8. Дієслово як частина мови.

Загальна характеристика дієслова. Морфологічні та синтаксичні характеристики дієслова. Поняття транспозиції. Класифікація дієслова: морфологічні, лексико-морфологічні, лексико-синтаксичні, синтагматичні.

Тема 9. Прикметник як частина мови.

Загальна характеристика прикметника. Морфологічні та синтаксичні характеристики прикметника. Проблема категорій прикметника.

Тема 10. Займенник як частина мови.

Загальна характеристика займенника. Морфологічні та синтаксичні характеристики займенника. Проблема категорій займенника.

Тема 11. Числівник як частина мови.

Загальна характеристика числівника. Морфологічні та синтаксичні характеристики числівника. Проблема категорій числівника.

Тема 12. Службові частини словацької мови.

Загальна характеристика службових частин. Морфологічні та синтаксичні характеристики службових частин. Проблема категорій службових частин.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Теоретична граматики як наукова дисципліна.	13	2	2			9
Тема 2. Основні граматичні поняття словацької мови.	13	2	2			9
Тема 3. Граматичні класи слів у словацькій мові.	13	2	2			9
Тема 4. Синтаксичні поняття у словацькій мові.	13	2	2			9
Тема 5. Поняття словосполучення у словацькій мові.	17	4	4			9
Тема 6. Поняття речення у словацькій мові.	15	4	2			9
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	86	18	14			54
1-й семестр						
Модуль 2						
Тема 7. Іменник як частина мови.	15	4	2			9
Тема 8. Дієслово як частина мови.	15	4	2			9
Тема 9. Прикметник як частина мови.	15	4	2			10
Тема 10. Займенник як частина мови.	14	2	2			10
Тема 11. Числівник як частина мови.	14	2	2			10
Тема 12. Службові частини словацької мови.	18	4	4			10
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	94	22	14			58
Разом за семестр	180	40	28			112

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
1-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Теоретична граматики як наукова дисципліна.	13	1				12
Тема 2. Основні граматичні поняття словацької мови.	11	1				10
Тема 3. Граматичні класи слів у словацькій мові.	16	1				15
Тема 4. Синтаксичні поняття у словацькій мові.	13	1	2			10
Тема 5. Поняття словосполучення у словацькій мові.	16	1				15
Тема 6. Поняття речення у словацькій мові.	17	2				15
Разом за модуль	86	7	2			77
1-й семестр						
Модуль 2						
Тема 7. Іменник як частина мови.	18	2	2			14
Тема 8. Дієслово як частина мови.	18	1	2			15
Тема 9. Прикметник як частина мови.	16	1				15
Тема 10. Займенник як частина мови.	16	1				15
Тема 11. Числівник як частина мови.	15	1				14
Тема 12. Службові частини словацької мови.	11	1				10
Разом за модуль	94	7	4			83
Разом за семестр	180	14	6			160

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Теоретична граматики як наукова дисципліна.	2	
2	Тема 2. Основні граматичні поняття словацької мови.	2	
3	Тема 3. Граматичні класи слів у словацькій мові.	2	
4	Тема 4. Синтаксичні поняття у словацькій мові.	2	2
5	Тема 5. Поняття словосполучення у словацькій мові	2	
6	Тема 6. Поняття речення у словацькій мові	4	
7	Тема 7. Іменник як частина мови.	2	2
8	Тема 8. Дієслово як частина мови.	4	2
9	Тема 9. Прикметник як частина мови.	2	
10	Тема 10. Займенник як частина мови.	2	
11	Тема 11. Числівник як частина мови.	2	
12	Тема 12. Службові частини словацької мови.	2	
	Разом	28	6

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Типи теоретичної граматики та їхні особливості.	9	12
2	Граматична категорія.	9	10
3	Структурний підхід до класифікації частин мови.	9	15
4	Займенник як частина мови.	9	10
5	Числівник як частина мови.	9	15
6	Доконані та недоконані дієслова.	9	15
7	Дієприкметник та дієприслівник словацької мови.	9	14
8	Прислівник як частина мови.	9	15
9	Службові частини мови.	10	15
10	Проблема класифікації словосполучення.	10	15
11	Складнопідрядні речення у словацькій мові.	10	14
12	Складносурядні речення у словацькій мові.	10	10
	Разом	112	160

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

1. Технічні засоби: проектор.
2. Обладнання: комп'ютерний клас.
3. Програмне забезпечення: інформаційні технології та засоби електронного навчання: Microsoft Office; Microsoft Excel; система електронного навчання Moodle; електронна пошта (http://gmail.com і ін.) на базі глобальних інформаційно-комунікаційних порталів, внутрішня корпоративна електронна пошта УжНУ.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

- 1 Dolník J. a kol. Morfológické aspekty súčasnej slovenčiny. Bratislava: Veda 2010. 464 s.
- 2 Ivanová M. Syntax slovenského jazyka. Druhé, upravené a doplnené vydanie. Prešov: vydavateľstvo Prešovskej univerzity, 2016. 284 s.
- 3 Kesselová J. a kol. Personálna a sociálna deíxa v slovenčine. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 2019. 664 s.

Допоміжна

1. Dolník J. Všeobecná jazykoveda. Opis a vysvetľovanie jazyka. Bratislava: Veda 2009. 376 s.
2. Kačala J. Systém jazykových kategórií. Bratislava: Univerzita Komenského 2006. 152 s.
3. Ološtiak M. a kol. Slovník slovotvorných prostriedkov slovenčiny. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 2021. 676 s.
4. Кочерган М. П. Загальне мовознавство : підручник / М. П. Кочерган. 3-є вид. К.: Видавничий центр «Академія», 2010. 464 с.
5. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник / О. О. Селіванова. Полтава: Довкілля-К, 2008. 711 с

Інформаційні ресурси

1. Slovníkový portál Jazykovedného ústavu Ľ. Štúra SAV. URL: <https://slovník.juls.savba.sk/>
2. Slovenská reč. URL: <https://www.juls.savba.sk/ediela/sr/>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).

(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).

(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).

(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).

(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)